

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

A decorative graphic consisting of four triangles: a solid black triangle pointing up at the top center, a solid grey triangle pointing down at the top right, a solid grey triangle pointing up at the bottom left, and a solid grey triangle pointing up at the bottom right.

**STUDENTŲ
MOKSLINĖS VEIKLOS
LXXV
KONFERENCIJA**

Vilnius, 2023 m. gegužės 15–19 d.
PRANEŠIMŲ TEZĖS

*Leidinį sudarė VU MF Mokslo specialistė
dr. Simona KILDIENĖ*

Mokslo komitetas:

Prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė
Doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
Prof. dr. Vaiva Hendrixson
Doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Prof. dr. Nomedas Rima Valevičienė
Prof. dr. Eglė Preikšaitienė
Dr. Diana Bužinskienė
Prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
Doc. dr. Saulius Galgauskas
Prof. dr. Eugenijus Lesinskas
Doc. dr. Valdemaras Jotautas
Prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas

Dr. Ieva Stundienė
Prof. dr. Marius Miglinas
Doc. dr. Birutė Zablockienė
Inga Kisielienė
Prof. dr. Violeta Kvedarienė
Dr. Žymantas Jagelavičius
Prof. dr. (HP) Edvardas Danila
Doc. dr. Kristina Ryliškienė
Dr. Gunaras Terbetas
Prof. dr. Alvydas Navickas
Doc. dr. Rima Viliūnienė
Prof. dr. Sigita Lesinskienė

Doc. dr. Sigitas Ryliškis
Doc. dr. Vytautas Tutkus
Dr. Danutė Povilėnaitė
Doc. dr. Sigita Burokienė
Dr. Agnė Abraitienė
Prof. dr. Pranas Šerpytis
Prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
Prof. dr. Vilma Brukienė
Dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
Doc. dr. Marija Jakubauskienė

Organizacinis komitetas:

Martyna Sveikataitė
Rafal Sinkevič
Gintarė Zarembaitė
Alicija Krasavceva
Karina Mickevičiūtė
Jogailė Gudaitė
Emilis Gegeckas
Auksė Ramaškevičiūtė
Tautvydas Petkus
Kristina Marcinkevičiūtė
Melita Virpšaitė

Gabrielė Lisauskaitė
Rosita Reivytytė
Kamilė Čeponytė
Šarūnas Raudonis
Monika Rimdeikaitė
Inga Česnavičiūtė
Tadas Abartis
Rūta Bleifertaitė
Kristijonas Puteikis
Saulius Ročka
Paulius Montvila

Agnė Timofejevaitė
Augustė Lapinskaitė
Emilis Šostak
Gratas Šepetyš
Gediminas Gumbis
Erika Ališauskienė
Indrė Urbaitė
Miglė Vilniškytė
Urtė Smailytė
Gabriela Šimkonytė
Julija Bitautaitė

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2023

© Vilniaus universitetas, 2023

COVID-19 PANDEMIJOS POVEIKIS SAVIŽUDYBIŲ PAPLITIMUI IR KITIEMS YPATUMAMS

Darbo autorės. Ema JORGENSEN (IV kursas), Aušrinė SKUKAUSKAITĖ (V kursas).

Darbo vadovės. Doc. dr. Jurgita STASIŪNIENĖ, vyr. rez. Diana VASILJEVAITĖ, VU MF Patologijos ir teismo medicinos katedra.

Darbo tikslas. Išanalizavus Higienos instituto (HI) duomenis, įvertinti COVID-19 pandemijos poveikį savižudybių paplitimui ir ypatumams: kaip kito savižudybės būdo pasirinkimas, pasiskirstymas pagal lytį, amžių, gyvenamąją vietą.

Darbo metodika. Naudoti HI Mirties priežasčių registro statistiniai duomenys. Asmenų grupės suskirstytos pagal amžių (jaunuoliai 10-19 m., darbingo amžiaus 20-69 m., vyresni >70 m.), lytį (vyrai, moterys), gyvenamąją vietovę (miestas, kaimas). Duomenys vertinti juos suskirsčius į du laikotarpius: prieš pandemiją (2018-2019 m.) ir pandemijos metu (2020-2021 m.). Duomenys analizuoti naudojantis *Microsoft Excel* ir *R Commander* programomis. Reikšmingumo lygmuo $p < 0,05$.

Rezultatai. 2018-2021 metais Lietuvoje nusižudė 2482 žmonės: prieš pandemiją – 1332 (53,66%), pandemijos metu – 1150 (46,33%). Bendro savižudybių skaičiaus per metus rodiklis kasmet stabiliai mažėjo. Abejais laikotarpiais savižudybių dažnio pasiskirstymas tarp amžiaus grupių buvo vienodas. Daugiausiai nusižudė darbingo amžiaus žmonių: prieš pandemiją – 1015 (76,20%) asmenų, pandemijos metu – 848 (73,74%); >70 metų amžiaus prieš pandemiją nusižudžiusių asmenų – 283 (21,25%), pandemijos metu – 275 (23,91%); jaunuolių grupėje prieš pandemiją nusižudė 34 (2,55%) žmonės, per pandemiją – 27 (2,35%). Darbingo amžiaus grupėje prieš pandemiją daugiausiai nusižudė 50-59 metų amžiaus asmenys, pandemijos metu – 50-69 metų amžiaus. Abejais laikotarpiais bendras savižudybių atvejų skaičius buvo didesnis mieste. Abejais laikotarpiais visose amžiaus grupėse dažniau nusižudė vyrai: priešpandeminiu – 80,71% visų atvejų, pandemijos – 78,17%. Abejais laikotarpiais visose amžiaus grupėse dažniausias savižudybės būdas buvo pasikorimas: priešpandeminiu – 86,64% visų atvejų, pandemijos – 87,74%. Kiti savižudybės būdai, kuriuos priešpandeminiu laikotarpiu neretai rinkosi darbingo amžiaus žmonės, buvo susižalojimas šaunamojo ginklo šūviu – 4,04% atvejų, apsinuodijimas medikamentais – 3,15%. Pandemijos laikotarpiu darbingo amžiaus žmonės taip pat rinkosi nušokimą nuo aukštumos – 3,77% atvejų, susižalojimą šaunamojo ginklo šūviu – 2,59%. Jaunuoliai prieš pandemiją dažnai rinkosi nušokimą nuo aukštumos – 11,76% atvejų, apsinuodijimą medikamentais bei pasiskandinimą – po 2,94%. Pandemijos laikotarpiu šioje amžiaus grupėje visi likę asmenys nusižudė nušokę nuo aukštumos – 7,41% atvejų. >70 metų amžiaus žmonės prieš pandemiją neretai rinkosi susižalojimą šaunamojo ginklo šūviu – 3,53% atvejų, apsinuodijimą medikamentais – 3,18%. Pandemijos metu vyresni asmenys neretai rinkosi susižalojimą šaunamojo ginklo šūviu – 4,36% atvejų, nušokimą nuo aukštumos –

4,00%. Abejais laikotarpiais visose amžiaus grupėse moterys statistiškai reikšmingai dažniau nei vyrai nuodijosi medikamentais: priešpandeminiu – 9,73% moterų ir 1,58% vyrų, pandemijos – 4,78% ir 1,11%. Pandemijos metu stebėtas statistiškai reikšmingas moterų savižudybių medikamentais sumažėjimas. Moterys abejais laikotarpiais reikšmingai dažniau nei vyrai rinkosi nušokimą nuo aukštumos (priešpandeminiu – 5,45% moterų ir 2,42% vyrų, pandemijos – 8,76% ir 2,56%). Abejais laikotarpiais susižalojimą šaunamojo ginklo šūviu statistiškai reikšmingai dažniau rinkosi vyrai nei moterys: priešpandeminiu – 4,56% vyrų ir 0,78% moterų, pandemijos – 3,67% ir 0,40%. Prieš pandemiją moterys reikšmingai dažniau nei vyrai žudėsi pasiskandinant: moterys – 1,95%, vyrai – 0,47%. Priešpandeminiu laikotarpiu pasikariant žudėsi 88,37% vyrų ir 79,38% moterų. Pandemijos metu pasikorusių vyrų skaičius išliko panašus – 88,77%, tačiau pasikorusių moterų procentas padidėjo iki 84,06%. Abejais laikotarpiais savižudybę medikamentais bei nušokus nuo aukštumos statistiškai reikšmingai dažniau žmonės rinkosi mieste nei kaime (medikamentais: priešpandeminiu – 4,96% mieste ir 0,71% kaime, pandemijos – 2,86% ir 0,62%; nušokus nuo aukštumos: priešpandeminiu – 4,31% mieste ir 1,24% kaime, pandemijos – 5,42% ir 1,85%). Pasikorimą abejais laikotarpiais statistiškai reikšmingai dažniau žmonės rinkosi kaime nei mieste (priešpandeminiu – 90,99% kaime ir 83,42% mieste, pandemijos – 90,95% ir 85,39%). Savižudybę apsinuodijant pesticidais daugiausiai rinkosi žmonės, gyvenantys kaime: prieš pandemiją – 67%, per pandemiją – 100%.

Išvados. Pandemija nesukėlė bendro savižudybių skaičiaus didėjimo. Daugiausiai nusižudė darbingo amžiaus žmonių. Abejais laikotarpiais visoms amžiaus grupėms būdingi šie rodikliai: dažniau nusižudė vyrai, dažniausiai pasirinktas būdas – pasikorimas, daugiau asmenų nusižudė mieste. Abejais laikotarpiais statistiškai reikšmingai dažniau savižudybę medikamentais ir nušokus nuo aukštumos rinkosi moterys, o susižalojimą šaunamojo ginklo šūviu – vyrai. Abejais laikotarpiais reikšmingai dažniau savižudybę medikamentais ir nušokus nuo aukštumos rinkosi žmonės, gyvenantys mieste, o pasikorimą – gyvenantys kaime. Prieš pandemiją pasiskandinimą moterys rinkosi statistiškai reikšmingai dažniau nei vyrai. Pandemijos metu statistiškai reikšmingai sumažėjo moterų savižudybių medikamentais. Pandemijos metu procentaliai didesnė moterų dalis rinkosi pasikorimą. Per pandemiją kaime procentaliai padidėjo savižudybių apsinuodijant pesticidais.

Raktažodžiai. COVID-19 pandemija; savižudybių paplitimas.